

ISSN 0134 — 6393

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
УМАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
САДІВНИЦТВА**

засновано в 1926 р.

**Частина 2
Економіка**

**ВИПУСК
78**

Умань — 2012

УДК 63(06)

Включено до переліків №1 і №6 фахових видань ВАК України з сільськогосподарських та економічних наук (Бюлетень ВАК України №8 і №11, 2009 рік).

У збірнику висвітлено результати наукових досліджень, проведених працівниками Уманського національного університету садівництва та інших навчальних закладів Міністерства аграрної політики України та науково-дослідних установ УААН.

А.Ф. Головчук — доктор техн. наук (відповідальний редактор), В.В. Манзій — кандидат с.-г. наук (заступник відповідального редактора), О.І. Здоровцов — доктор економ. наук, Л.В. Молдаван — доктор економ. наук, А.С. Музиченко — доктор економ. наук, О.О. Непочатенко — доктор економ. наук, Ю.О. Нестерчук — доктор економ. наук, О.М. Шестопад — доктор економ. наук, О.О. Школьний — доктор економ. наук, В.С. Уланчук — доктор економ. наук, С.П. Полторецький — кандидат с.-г. наук (відповідальний секретар).

Рекомендовано до друку вченою радою УНУС, протокол № 1 від 26 січня 2012 року.

Адреса редакції:

м. Умань, Черкаська обл., вул. Інститутська, 1.
Уманський національний університет садівництва, тел.: 3–22–35

Свідectво про реєстрацію KB № 17791-6641ПР від 17.03.11 р.

© Уманський національний університет садівництва, 2012

ЗМІСТ

ЧАСТИНА 2

ЕКОНОМІКА

<i>О.О. Непочатенко,</i> <i>О.Л. Правдюк</i>	ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ В АГРАРНІЙ СФЕРІ ЕКОНОМІКИ.....	7
<i>О.А. Непочатенко</i>	УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ..	15
<i>О.Є. Новіков</i>	ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО РИНКУ.....	21
<i>Л.А. Панкратова,</i> <i>Д.І. Венжега</i>	ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА..	26
<i>О.О. Школьніий</i>	ІНСТИТУЦІОНАЛЬНО-СТРУКТУРНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ.....	32
<i>О.Т. Прокопчук</i>	ПРОБЛЕМИ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	39
<i>О.Т. Прокопчук,</i> <i>І.В. Ярова</i>	СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ.....	49
<i>А.О. Ревуцька</i>	ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ Й ПРОБЛЕМИ ЙОГО ДЕЛІНІЗАЦІЇ.....	58
<i>О.В. Жарун,</i> <i>К. Грибінник</i>	ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА М'ЯСА ВРХ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	65
<i>О.В. Жарун</i>	РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ.....	70
<i>В.К. Збарський,</i> <i>О.І. Здоровцов,</i> <i>Ю.О. Нестерчук,</i> <i>А.М. Шатохін</i>	ТРАНСФОРМАЦІЯ СЕЛЯНСЬКИХ ДОМОГОСПОДАРСТВ У ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА.....	76
<i>Ю.Л. Зборовська</i>	ФОРМУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АПК В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	88

<i>В.В. Зубченко</i>	ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА РОЗВИТКУ КООПЕРАЦІЇ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ І ЗБУТІ МОЛОКА.....	94
<i>Т.А. Кісіленко</i>	МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ ПІДПРИЄМСТВА.....	101
<i>О.С. Коваленко</i>	ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ САДІВНИЦТВА УКРАЇНИ.....	106
<i>Л.С. Ковальов, О.М. Транченко</i>	ОЦІНКА КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕРЕЗ ІНТЕГРАЛЬНИЙ КОЕФІЦІЄНТ.....	112
<i>С.М. Колотуха, А.О. Ляшков</i>	ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В АГРАРНІЙ ГАЛУЗІ.....	122
<i>Г.В. Корнійчук</i>	РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРОФОРМУВАНЬ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	130
<i>М.М. Коцупатрий, В.Ф. Мервенецька</i>	МОДЕЛЮВАННЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	137
<i>С.В. Кравчук, О.Я. Ярошевич</i>	ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	147
<i>Т.Є. Кучеренко, Т.С. Демченко</i>	АНАЛІЗ СТАНУ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ АГРОФОРМУВАНЬ.....	156
<i>Т.Є. Кучеренко, Н.В. Оляднічук</i>	УДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	163
<i>Н.В. Лиса</i>	ФІСКАЛЬНІ ТА РЕГУЛЮЮЧІ НАСЛІДКИ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	172
<i>О.П. Лівик</i>	МЕТОДИ ОЦІНКИ ТА СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ САДІВНИЦЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ..	185
<i>М.А. Щетина</i>	РОЛЬ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	193
<i>О.В. Гринчак, О.Х.Давлетханова, Я.Л. Миколайчук</i>	ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ВИРОБНИЦТВОМ.....	198

<i>В.С. Уланчук, С.М. Дишлюк</i>	ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ.....	204
<i>М.Ю. Коденська</i>	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	211
<i>Є.С. Палійчук, Ю.Б. Кушнір</i>	ЗМІНИ У СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВИХ УМОВАХ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ ГІРСЬКИХ РАЙОНІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	225
<i>О.А. Мациборко</i>	СУЧАСНИЙ СТАН ПЕРЕРОБКИ ТА ЗБУТУ ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	232
<i>А.П. Бурляй, О.Л. Бурляй</i>	АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	240
<i>Г.Ф. Мазур</i>	КРЕДИТНІ ВАЖЕЛІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ.....	251
<i>О.В. Семенда</i>	КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА.....	258

ЧАСТИНА 2

ЕКОНОМІКА

СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

О.Т. ПРОКОПЧУК, кандидат економічних наук
І.В. ЯРОВА, магістр

Розглянуто суть та сучасний стан системи загальнообов'язкового державного соціального страхування, визначено її роль в системі соціального захисту сільського населення, проаналізовано рівень виплат на соціальне страхування та обґрунтовано необхідність її удосконалення.

Нестійка економічна ситуація в країні зумовила важливість питання соціального захисту населення, а особливо сільського. Підвищення потреб в соціально-економічному захисті зумовлене зростанням вартості життя, знаходиться в суперечності з можливістю задоволення цих потреб через недостатність матеріальних та фінансових ресурсів.

Соціальна захищеність включає систему заходів, що захищають будь-якого громадянина країни від економічної та соціальної деградації у результаті безробіття, хвороби, виробничої травми, народження дитини, інвалідності, старості тощо, а також надання медичних послуг та допомоги сім'ям з дітьми. Існує необхідність створення ефективного механізму управління соціальними процесами, зокрема, шляхом побудови сучасної ефективної системи соціального страхування.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування є основною організаційно-правовою формою у системі соціального захисту. Кінцева мета соціального страхування полягає в реалізації плану, який захищав би населення від усієї сукупності факторів нестабільності.

Актуальність цієї теми зумовлена тим, що сьогодні на селі загострюється демографічна криза, зростає безробіття, знижуються реальні доходи сільського населення, більшість сімей опинилися за межею бідності. Тому соціальне страхування має бути підґрунтям не тільки підтримання на мінімальному рівні життя селян, а також стимулом до ефективної і продуктивної праці та забезпечувати їхній матеріальний добробут.

Отже, метою даної статті є дослідження сучасного стану системи соціального страхування в Черкаській області, визначення її ролі в системі соціального захисту сільського населення та обґрунтування необхідності її удосконалення.

Проблеми соціального страхування сільського населення є широко досліджуваними у вітчизняній науці та знаходять відображення у наукових працях В.Д. Базилевича, І.Ф. Гнибіденка, О.І. Карчевської, А.В. Лісового, Г.М. Терещенка, В.Б. Тропіної та ін. Однак, зважаючи на багатогранність існуючих

досліджень, актуальність даного питання, зокрема, на регіональному рівні, не зникає та потребує подальшого вивчення, що і обумовило вибір теми статті.

Методика досліджень. В статті використано економіко-статистичні методи дослідження, зокрема монографічний, порівняння та графічний.

Результати досліджень. Соціальне страхування є механізмом реалізації соціальної політики. Причинами його впровадження є: наявність непрацездатних громадян, які через конкретні обставини не приймають участі в суспільно-корисній праці, а тому, не спроможні підтримувати свій життєвий рівень та наявність працездатних громадян, що позбавлені можливості або не мають бажання самореалізуватися.

Відповідно до визначення В.Д. Базилевича, соціальне страхування — гарантована державою система заходів щодо забезпечення громадян у старості, на випадок захворювання, втрати працездатності, щодо підтримки материнства і дитинства, а також охорони здоров'я населення.

Джерелами фінансування соціального страхування є:

- певний відсоток від застрахованих заробітків, що сплачується працівниками;
- відсоток від застрахованого фонду заробітної плати, що сплачується роботодавцем;
- державна участь за рахунок загальних або спеціальних податків;
- інші надходження (за рахунок продажу державної власності, державних боргових запозичень тощо).

Застрахованим особам в разі настання страхового випадку надаються такі види соціальних послуг і матеріального забезпечення: пенсія за віком, пенсія по інвалідності; допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, вагітністю та пологами, народженням дитини та доглядом за нею; у зв'язку з безробіттям, на поховання; відшкодування витрат, пов'язаних з професійною підготовкою та профорієнтацією тощо. Фонди соціального страхування відокремлені від державного бюджету і є самоврядними некомерційними фінансовими установами, в управлінні котрих держава приймає участь як рівноправний партнер з представниками працівників та роботодавців.

Виплати з цих фондів спрямовані на пом'якшення негативних наслідків спаду рівня життя сільських пенсіонерів і на часткову компенсацію втрат найменш механізму захисту доходів інвалідів, пенсіонерів, малозабезпечених сімей та сімей з дітьми, одиноких громадян похилого віку тощо (рис. 1).

У сучасних економічних умовах в системі соціального страхування сільського населення існує ціла низка проблем. Зокрема, у пенсійному страхуванні основними проблемами є: низький рівень пенсійного забезпечення, майже відсутня диференціація розмірів пенсій, несвоєчасна сплата страхових внесків до Пенсійного фонду, що зумовлює заборгованість з виплати пенсій. Серед негативних факторів пенсійного забезпечення сільського населення

можна виділити: демографічні процеси (старіння населення, зменшення кількості працездатного населення), наслідками яких є збільшення чисельності отримувачів пенсій та зменшення платників страхових внесків; несприятливе співвідношення тривалості періоду сплати внесків на пенсійне забезпечення і періоду, протягом якого виплачується пенсія; зменшення чисельності зайнятого населення.

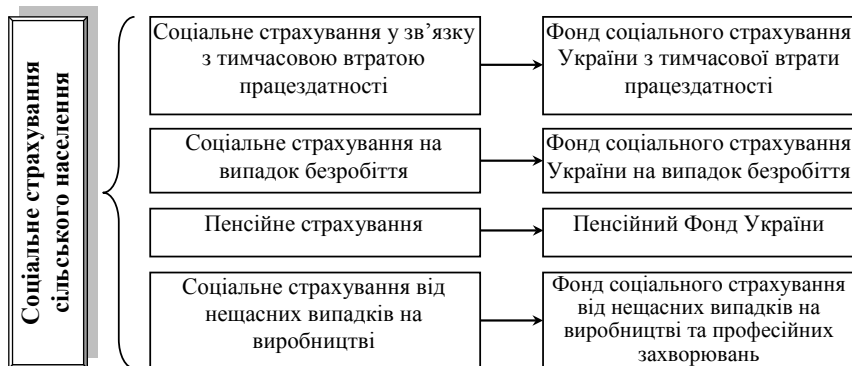

Рис. 1. Сукупність видів соціального страхування сільського населення

Сьогодні переважна більшість бідних домогосподарств зосереджена у сільській місцевості. Про надзвичайно низький рівень життя сільських жителів свідчить структура використання сукупного доходу в сільських сім'ях з різним середньодушовим сукупним доходом. Більша частина селян має великий дефіцит сімейного бюджету, незважаючи на зведення грошових витрат до мінімуму.

Низький рівень реальних доходів сільських жителів зменшує частку їхніх витрат на оплату різних послуг. Значна частина сільського населення не має можливості придбати найнеобхідніше — предмети господарського та домашнього вжитку, ліки, паливо та ін. Дана ситуація на селі вимагає від державних органів удосконалення розробки соціальних програм та заходів щодо соціального захисту та пенсійного забезпечення.

Розглянемо динаміку середнього розміру місячної пенсії та чисельності пенсіонерів по Черкаській області за 2006–2010 роки (рис. 2). З рисунка видно, що середньомісячний розмір пенсій протягом досліджуваного періоду зростає. Так, у 2010 році, порівняно з 2006 роком, суми виплачених пенсій за віком збільшилися на 56,94%, за інвалідністю — на 52,64%, у разі втрати годувальника — на 61,1%. Але, на превеликий жаль, такий рівень соціальних виплат поки що не забезпечує функцію соціального захисту, оскільки у багатьох сільських жителів розміри пенсій і соціальних допомог ще не досягають соціального стандарту — прожиткового мінімуму. Найбільш

відчутна така невідповідність щодо пенсій за інвалідністю та у разі втрати годувальника. Вони не можуть забезпечити навіть базові потреби отримувачів. До того ж, варто зазначити, що інфляційні процеси за даний період значно обезцінили купівельну спроможність гривні, тож фінансові можливості населення зі зростанням пенсій фактично не збільшилися.

Щодо кількості пенсіонерів, то їхня чисельність постійно зменшується, що суперечить загальноєвропейським тенденціям. В свою чергу, такі зміни свідчать про високі показники смертності, а отже, і певною мірою про незадовільний рівень соціального захисту.

В цьому контексті доцільним постає (шляхом перегляду законодавства України) підвищення пенсії особам, які дійсно потребують соціального захисту, а саме інвалідам, сиротам, інвалідам дитинства тощо, а також дещо знизити відповідні суми виплат особам, рівень забезпеченості яких вище середнього. Нагальною потребою і важливим завданням щодо подальшого розвитку пенсійної системи є запровадження цілісної системи звітності та державного контролю в сфері соціального страхування. На його вирішення і направлений Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

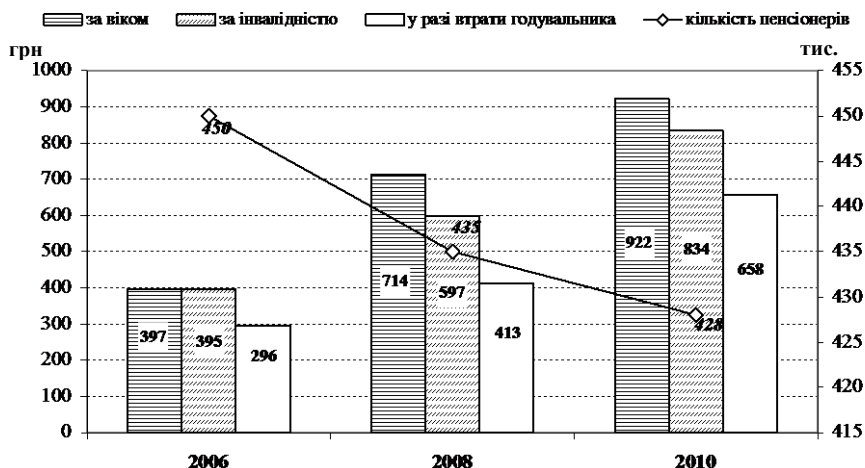

Рис. 2. Середній розмір місячної пенсії та чисельність пенсіонерів по Черкаській області (за роками)

[Складено за даними Головного управління статистики у Черкаській області].

Однією з найбільш гострих та болючих проблем на селі є проблема зайнятості сільського населення. Головними причинами зростання безробітних серед сільських жителів є реструктуризація колишніх колективних господарств, сезонний характер сільськогосподарського виробництва, ліквідація підприємств.

Основним засобом існування для більшості селян є особисте підсобне господарство. Щодо середньомісячної заробітної плати за видами економічної діяльності, то протягом досліджуваного періоду найвищу зарплату сплачують працівникам промисловості, її розмір значно перевищує мінімальну заробітну плату (рис. 3). Однак, слід зауважити, що в сільській місцевості промислове виробництво практично не представлене: заводи концентруються у великих містах, а у переважній більшості сіл вони або взагалі відсутні, або не працюють. Подібна ситуація і з будівництвом: за сучасних умов, коли багато сіл на межі вимирання мова про розвиток будівництва в них йти не може. Середньомісячна зарплата працівникам сфери охорон здоров'я та сільського господарства знаходиться на досить низькому рівні. Можна стверджувати, що така заробітна плата не відображає реальної вартості робочої сили, занижуючи її. Кращою, хоча не суттєво, ситуація з освітніми. Вищезазначені обставини спонукають до професійної міграції: люди із сіл часто змушені шукати роботу або в містах, або взагалі їхати за кордон, щоб прогнати родину.

■ сільське господарство ■ промисловість □ будівництво ▨ освіта ▩ охорона здоров'я

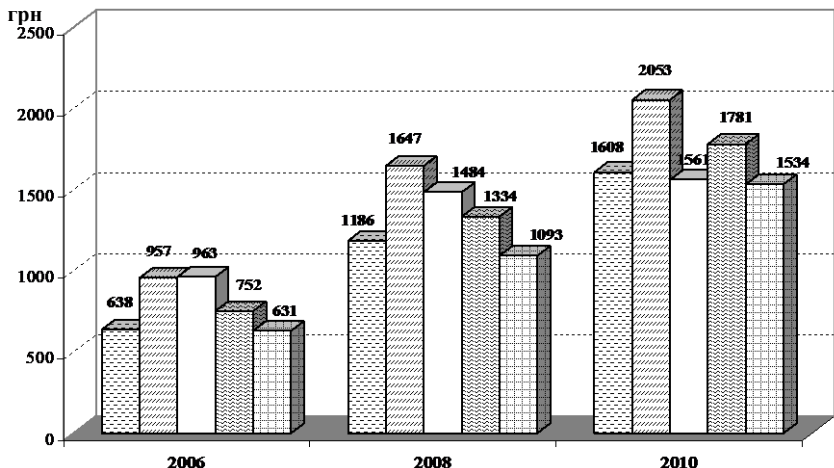

Рис. 3. Динаміка середньомісячної заробітної плати за видами економічної діяльності по Черкаській області (за роками)

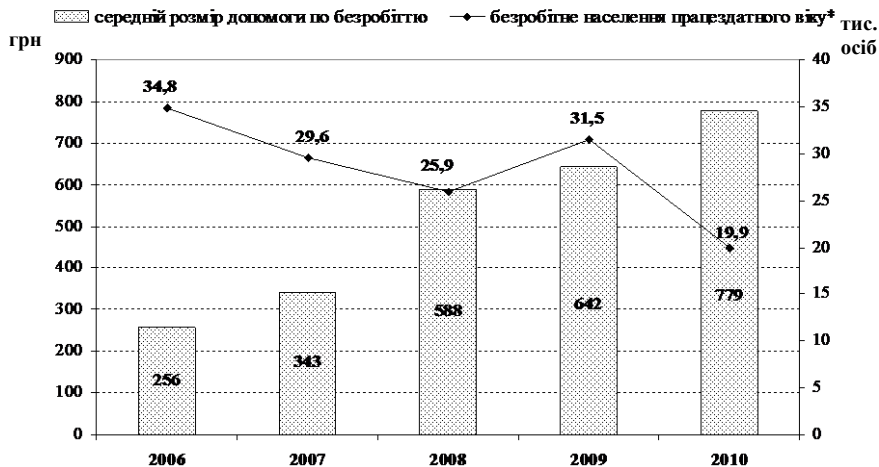
[Складено за даними Головного управління статистики у Черкаській області].

Упродовж усіх років незалежності України село постійно випадало з переліку об'єктів щорічних та стратегічних програм зайнятості, зайнятість сільського населення, на жаль, не була головним критерієм аграрних реформ, незважаючи на задеклароване їх соціальне спрямування. Рівень сільського безробіття щонайменше на порядок вищий від офіційно зареєстрованої

величини в нашій державі.

Регулювання зайнятості сільського населення має здійснюватися в двох напрямках: через реформування політики доходів та системи їх оподаткування шляхом впливу економічних важелів на активізацію ресурсного потенціалу суб'єктів сільської економіки. Головними напрямками реалізації заходів державної політики зайнятості на селі, в нинішніх умовах, можна визначити такі: це переорієнтація податкового законодавства на потреби розвитку бізнесової діяльності на селі, поширення системи спрощеного оподаткування підприємництва. В умовах активізації процесу переходу прихованого безробіття у відкриту форму внаслідок прискорення аграрної реформи малий бізнес має стати вагомим сегментом інфраструктури аграрного ринку.

Одним із видів соціального захисту безробітних громадян є соціальне страхування на випадок безробіття. З цією метою створено Фонд соціального страхування на випадок безробіття. Із Фонду здійснюються виплати на матеріальне забезпечення безробітних (допомога по безробіттю, матеріальна допомога у період професійної підготовки та перепідготовки або підвищення кваліфікації, допомога на поховання у разі смерті безробітного) та використовуються кошти для надання соціальних послуг (пошук підходящої роботи та сприяння у працевлаштуванні, інформаційні та консультаційні послуги, пов'язані з працевлаштуванням). Розглянемо розмір допомоги по безробіттю та зміну кількості населення працездатного віку (рис. 4).

*зарєєстроване у державній службі зайнятості

Рис. 4. Розмір допомоги по безробіттю та кількість безробітного населення працездатного віку (за роками)

[Складено за даними Головного управління статистики у Черкаській області].

Аналіз даних свідчить, що середній розмір допомоги по безробіттю, незважаючи на щорічне зростання відповідних сум, є низьким і не компенсує втраченого доходу, не забезпечує необхідного соціального захисту безробітних. Що ж безпосередньо до чисельності безробітних, то в 2010 році зареєстровано найнижчий показник (19,9 тис. чол.). Однак багато осіб залишаються незареєстрованими у державній службі зайнятості, тобто кількість безробітних є значно більшою. Також суттєвим є те, що в сільській місцевості рівень безробіття є вищим, ніж у міській через менші можливості щодо пошуку будь-якої роботи.

Задля отримання повної картини визначимо відсоток безробітного населення відносно населення працездатного віку (жінки — від 16 до 54 років, чоловіки — від 16 до 59 років включно) та до економічно активного населення (рис. 5). Економічно активне населення — це частина населення обох статей, яка протягом певного періоду забезпечує пропозицію своєї робочої сили для виробництва товарів і надання послуг. З рисунка видно, що найвищий відсоток безробітного населення працездатного віку зафіксований у 2006 році (6% до економічно активного населення та 4,5% до населення працездатного віку), а найнижчий у 2010 році (3,4% та 2,6% відповідно). Це є досить низьким показником, але не варто забувати про те, що не всі безробітні є зареєстрованими, про що вже йшлося вище.

*зареєстроване у державній службі зайнятості

Рис. 5. Безробітне населення працездатного віку
 [Складено за даними Головного управління статистики у Черкаській області].

Сьогодні необхідно перейти до соціальних гарантій до соціального захисту, на який має право кожен сільський житель, реалізувати дієву та послідовну політику щодо зайнятості сільського населення. Реалії життя потребують запровадження підтримки і працевлаштування сільського населення, реформування трудового законодавства, формування системи управління та фінансування.

Основною проблемою системи соціального захисту сільського населення є недостатність коштів. В першу чергу бюджетних, для реалізації у повному обсязі вимог чинного законодавства. В статті 46 конституції України зазначено, що соціальні виплати, які є джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму. Однак економічні реалії сьогодення не дозволяють навіть наблизитися до цього рівня.

Висновки. Отже, результати дослідження свідчать про відсутність належного соціального страхування в системі соціального захисту сільського населення. Це підтверджується тим, що в сільській місцевості кількість безробітних є досить великою, розмір заробітної плати в сільському господарстві є одним з найнижчих (у порівнянні з відповідними зарплатами в інших галузях), пенсії також не вистачає на прожиття, молодь після здобуття освіти не хоче повертатися в село, а це в свою чергу призводить до занепаду та відмирання сіл.

Система соціального захисту сільського населення потребує реформування. Для цього необхідно створити відповідну законодавчу базу, ефективно задіяти економічні важелі, налагодити чіткий контроль за соціальними виплатами.

Ключовими напрямками реформування системи соціального захисту сільського населення повинно стати: розвиток пенсійного забезпечення; соціальне забезпечення дітей та молоді; забезпечення інвалідам рівних з іншими громадянами можливостей для участі в різних сферах життя суспільства; налагодження системи соціальної допомоги; удосконалення системи адресної допомоги (тобто дуже важливо, щоб особа, для якої призначена допомога, отримувала її гарантовано).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Базилевич В.Д. Страхова справа: підручник / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2005. — 216 с.
2. Бортнік С.В. Шляхи удосконалення функціонування системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні / С.В. Бортнік // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського — 2011. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Jursci/2011_1/Bortnik.pdf.
3. Карамішев Д. Соціальне страхування як механізм реалізації соціальної політики держави / Д. Карамішев, Л. Карамішева // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського — 2011. — [Електронний

- ресурс] — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pubupr/2011-1/doc/3/02.pdf.
4. Терещенко Г.М. Проблеми розвитку пенсійного страхування в Україні / Г.М. Терещенко, Т.А. Муратова // Фінанси України. — 2008. — №12. — С. 12.
 5. Шептенко Т.В. Щодо удосконалення механізму соціальних виплат в Україні / Т.В. Шептенко // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського — 2011. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Suek/2011_3/Shypten.pdf.
 6. Тропіна В.Б. Бюджетне забезпечення соціальних функцій держави в Україні / В.Б. Тропіна // Фінанси України. — 2009. — №5. — С. 17–21.
 7. Столяров В.Ф. Економічний механізм соціального страхування / В.Ф. Столяров, Л.І. Васечко // Фінанси України. — 2007. — № 2. — С. 31–43.
 8. Мельник О.М. Реформування пенсійного забезпечення в Україні / О.М. Мельник // Фінанси України. — 2008. — №4. — С. 32–38.

Одержано 2.11.11

Установлено, что ключевыми направлениями реформирования системы социальной защиты сельского населения должно стать: развитие пенсионного обеспечения; социальное обеспечение детей и молодежи, обеспечение инвалидам равных с другими гражданами возможностей участия в различных сферах жизни общества; налаживание системы социальной помощи, совершенствование системы адресной помощи.

Ключевые слова: *система социальной защиты, социальные выплаты, льготы, субсидии, адресность социальной помощи.*

It is found that the key trends in the reforming of the social security system for rural population should be: development of pension system, social security of youth and children, providing the disabled with equal rights in all spheres of life, improvement of the system of social care and directed social assistance.

Key words: *social security system, social payments, benefits, subsidy, directed social assistance.*

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**Збірник наукових праць
УМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА**

**Засновано в 1926 році
Випуск 78**

*Збірник наукових праць Уманського національного університету
садівництва* / Редкол. : А.Ф. Головчук (відп. ред.) та ін. — Умань, 2012. —
Вип. 78. — Ч. 2: Економіка. — 268 с.

Адреса редакції:
20305, вул. Інститутська, 1, м. Умань, Черкаської обл.
Уманський національний університет садівництва, тел. : 4–69–87.

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 17791-6641ПР від 17.03.11 р.

Підписано до друку 26.01.2012 р. Формат 60х84 1/16. Друк офсет.
Умов.-друк. арк. 16,40. Наклад 300 екз. Зам. №12.

Надруковано: Редакційно-видавничий відділ
Свідоцтво ДК № 2499 від 18.05.2006 р.
Уманського національного університету садівництва
вул. Інтернаціональна, 2, м. Умань, Черкаська обл., 20305